

Állásfoglalás fogyatékkal élő testvéreink befogadásáról

Kiadja:
Magyarországi Református Egyház
Zsinati Hivatala
2016

Állásfoglalás fogyatékkal élő testvéreink befogadásáról

Azzal a céllal született ez az állásfoglalás, hogy hitet tegyen a fogyatékkal élő testvérek gyülekezetbe tagolásáról és ennek teológiai jelentőségéről. A szöveget, valamint annak kommentárját dr. Fekete Károly tiszántúli református püspök – akkor még a Debreceni Hittudományi Egyetem rektoraként – készítette a Magyarországi Református Egyház (MRE) Szeretetszolgálati Irodájának megbízásából. Az MRE Zsinatának Diakóniai és Egészségügyi Bizottsága 2014. március 3-i ülésén jóváhagyta a dokumentumot, de a közelgő egyházkormányzati tisztújítás teendői miatt abban a ciklusában már nem tárgyalta az egyház törvényhozó testülete.

2016 októberében a Tiszántúli Református Egyházkerület Közgyűlése megtárgyalta és a Zsinat elé terjesztette az állásfoglalást, amit a XIV. zsinati ciklus során következő, 6. ülészakán, 2016. november 16-án el is fogadtak:

„A Magyarországi Református Egyház Zsinata elfogadja a fogyatékkal élő testvéreink befogadásáról szóló állásfoglalást és azt intézményeknek és gyülekezeteknek tanulmányozásra, valamint missziói programjukba való beépítésre ajánlja.” (Részlet a Zs-79/2016.11.16-os számú zsinati határozatból)

Állásfoglalás fogyatékkal élő testvéreink befogadásáról

**Krisztus a jövő,
fogyatékkal élő testvéreinkkel
együtt követjük Őt!**

Hisszük, hogy Isten minden embert a saját képmására teremtett. (1Móz 1,2; 1Móz 1,31) A Biblia úgy ábrázolja az embert, mint aki törekeny, sérülékeny, kiszolgáltatott lény, de olyan teremtmény, akivel Isten törődik. Az Istentől teremtett emberekként Isten védelme és oltalma alatt állunk. (Róm 8,31) Emberi állapotunk Isten színe előtt – minden látszólagos különbség ellenére – nem különbözik abban, hogy mindnyájan vétkeztünk. (Róm 3,10-12) Isten előtti legnagyobb fogyatkozásunk és legnagyobb akadályoztatásunk bűnös voltunk: bűnökkel a hátunk mögött és bűnöktől veszélyeztetetten élünk, mindnyájan szükségletet látunk, szűkölködünk Isten nélkül, még ha esetleg luxuskörülmények között élünk is. Mindannyiunknak vannak fogyatkozásai, mert ajkunk néma megszólítani a szenvedő felebarátot, fülünk süket meghallani embertársunk panaszát, szemünk vak meglátni a nyomorult szenvedését. Valljuk mi is: „Mindenki vétkezett, és híjával van az Isten dicsőségének” (Róm 3,23).

Felismertük, hogy mindnyájan – az egészséges ember, a még nem fogyatékos személy, a fogyatékkal élő felebarát és a valamilyen képességében akadályoztatott ember – Isten kegyelmére szorulunk. Mindnyájan csak Jézus Krisztus által leszünk igaz emberekké. Ez a közös nevező, Isten pedig változatlanul megmentő szeretetével és evangéliumával közeledik hozzánk, emberekhez, mert Ő minden embert – akár fogyatékossgal él, akár nem – *szeret, és terve van az életével, hogy az Ő szent neve dicsőségére éljünk, és egyszülött Fiát kiábrázoljuk életünkkel.*

Valljuk, hogy „Isten abban mutatta meg rajtunk szeretetét, hogy Krisztus már akkor meghalt értünk, amikor bűnösök voltunk.” (Róm 5,8) *Isten megváltó tervét személyválogatás nélkül minden emberért – akár fogyatékos személy, akár nem – végrehajtotta Jézus Krisztusban.*

Felismertük, hogy a beteg, a szenvedő, a fogyatékos ember feltétlen elfogadásában mutathatjuk meg már most Isten országának jelét. A keresztyén gyülekezetnek a Krisztusban már megjelent és az üdvösségben majd tökéletesen kiteljesedő Isten országát kell visszatükröznie, ahol nincs többé ép ember és sérült ember, hanem minden mindenkiben Krisztus. Éppen ezért Krisztus gyülekezete a fogyatékos személyeknek olyan életteret biztosít, amelyben a gyülekezet tagjai nem teljesítményük szerint ítélik és értékelik őket és életüket, hanem a Krisztus-követés értelmében, amely a felebarát feltétlen elfogadásában, a betegek, fogyatékos emberek és szenvedők melletti önzetlen kiállásban valósul meg.

Valljuk: *Isten akarata, hogy a gyülekezet közösségébe befogadjuk fogyatékosossággal élő testvéreinket.* (Mt 25,35) És így alkosson minden ember, akár fogyatékosossággal él, akár nem, egy testet: Krisztus testét. (1Kor 12,27) Minden embert, akár fogyatékosossággal élő, akár nem, *tanítványá kell tenni*. (Mt 28,19) *Nincs külön útja a keskeny úton a fogyatékos embereknek és a nem fogyatékos embereknek.* Egy szívet és egy utat adott nekünk a mi mennyei Atyánk. (Jer 32,39) *Minden embernek vannak, akár fogyatékos, akár nem, lelki ajándékai és természetes képességei, melyekkel Istent dicsőíthi szolgálhatja:* „Mert ahogy egy testnek sok tagja van, de nem minden tagnak ugyanaz a feladata, úgy sokan egy test vagyunk a Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai. Mert a nekünk adatott kegyelem szerint különböző ajándékaink vannak, eszerint szolgálunk is...” (Róm 12,4-6) *„Egy gyülekezet sem lehet meg fogyatékosok nélkül, ahol a fogyatékosok hiányoznak a gyülekezetből, ott a gyülekezet fogyatékos.”* (Juhász Zsófia)

Felismertük, hogy a gyülekezet azzal mutatja meg befogadó szeretetét, hogy minden elérhető eszközzel (tanítás, tájékoztatás, felvilágosítás, technikai segéd-eszköz, technikai feltételék megteremtése) elhárítja a külső és belső akadályokat az Ige befogadása elől. Ezzel ráirányítja a figyelmet az esélyegyenlőség és az akadálymentesség isteni dimenziójára.

Hisszük és valljuk, hogy Jézus Krisztus embert felemelő szeretete az alapja és táplálója azoknak a minőségi kapcsolatoknak, amelyek a fogyatékos embereknek és a nem fogyatékos embereknek kedvet adnak az élethez. Ez a Krisztus-követés áldássá válik ebben a világban.

*„Jövel teremtő Szentlélek,
és híveiddel légy vélek!”*

Kommentár az „Állásfoglalás fogyatékkal élő testvéreink befogadásáról” című dokumentumhoz

---

Hisszük, hogy Isten minden embert a saját képmására teremtett. (1Móz 1,2; 1Móz 1,31)

A Biblia szerint az ember Isten által teremtett (1Móz 1,26-30) élőlény, akinek egyrészt minden földi teremtménnyel vannak közös vonásai (1Móz 2,7a; 3,19b), másrészt több tekintetben eltér teremtménytársaitól (Mt 12,12a; 1Kor 15,39), elsősorban Istenhez fűződő kapcsolatát illetően (Zsolt 8,5-9; Gal 4,4; 1Tim 2,5).

Az ember a Biblia szerint nem az istenek emanációja (kiáramlása), mint a gnózisban; nem is a világ kicsiny mása (mikrokozmosz), mint a görög filozófiában; nem a fejlődés (evolúció) eredménye, mint a fejlődéselvű természettudományi gondolkodásban. Sajátosságát egyedül Istenhez fűződő kapcsolatában lehet meghatározni. Ennek kiindulópontja, hogy *az ember: Isten teremtménye.*

Az ember nem teremtője a saját életének, hanem kapja az életet. Isten az élet szuverén Ura. „ki adott száját az embernek? Ki tesz némává vagy süketté, látóvá vagy vakká? Talán nem én, az ÚR?” (2Móz 4,11) „Ugyan ki vagy te, ember, hogy perbe szállsz az Istennel? Mondhatja-e alkotójának az alkotás: „Miért formáltál engem ilyenre?” Nincs-e hatalma a fazekasnak az anyagon, hogy ugyanabból az anyagból az egyik edényt díszessé, a másikat pedig közönségessé formálja?” (Róm 9,20-21) Mindannyian Isten alkotta emberek vagyunk.

„Az a belátás, hogy az ember nem tudja kialakítani, megérdemelni emberségét és ezt nem is kell megtennie, a nem fogyatékos embereket is felszabadítja arra, hogy odafigyeljenek saját korlátjaikra és gyengeségeikre, és fogadják el azokat ahelyett, hogy eltitkolják, elnyomják és letagadják őket. Ez lehetővé teszi azt, hogy félelem, bizonytalanság és védekezés nélkül észrevegyük a fogyatékos embereket. A fogyatékos személyt pedig felszabadítja az alól a kényszer alól, mely szerint kompenzálás által ki kell érdemelnie az emberi státuszt. A fentebb megnevezett antropológiai alapállandók bibliai-keresztényi szempontból lehetővé teszik a fogyatékos és még nem fogyatékos emberek egymást kiegészítő partneri-szolidáris együttélését – mint a közös életfolytatás lényegében feladott, mindazonáltal felszabadító hatású formáját. Ebben a formában minden érintett számára gyümölcsözővé válhat a fogyatékos szociális dimenziója. A fogyatékos és még nem fogyatékos emberek egymást kiegészítő partneri-szolidáris társadalmában megélhetővé válna a sikerkényszerektől és kudarcfélelmektől tehermentesített embertársi kapcsolat, amely mindenkit specifikus adottságai kibontakoztatására biztat és sarkall.”¹

A Biblia szerint az ember istenképűségének alapja az 1Móz 1,27-28: „Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket. Isten megáldotta őket és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen!” Vagyis a Biblia kijelöli az ember alapviszonyulásait: az ember Isten felé forduló lény, a másik emberhez forduló élet, a természethez a munka megbízásával odaforduló élet és önmagát megbecsülő teremtmény, aki vigyáz a maga és mások életére.

Az ember tehát *közösségi lény*, aki a szaporodás képességével, a gondolkodás és beszéd eszközével tudja alakítani környezetét. Tudatos munkát képes végezni, mégpedig munkamegosztásban. A kultúra, a társadalom, a történelem egyaránt az ember közösségi vonásán alapszik.

---

¹ Anna-Katharina SZAGUN: *Fogyatékkal élő emberek*. In: G. Adam – Fr. Schweitzer (szerk.): *Etikai nevelés az iskolában*. Fordította: Kaszó Gyula. KGRE HTK, Budapest, 2005, 136.

A Biblia úgy ábrázolja az embert, mint aki törékeny, sérülékeny, kiszolgáltatott lény, de olyan teremtmény, akivel Isten törődik. Az Istentől teremtett embereként Isten védelme és oltalma alatt állunk. (Róm 8,31)

Isten „Az egész emberi nemzetséget is egy vérből teremtette...” (ApCsel 17,). E z tovább erősíti az ember istenképülésben nyert méltóságát és magában foglalja az egyenlőséget és ugyanazokat az alapvető jogokat. Az ember sorsának egyedisége véglegesen megpecsételődött a második Ádám (Róm 5,18-19), Jézus Krisztus alakjában, aki megváltott lénnyé tette az embert: Isten Fia mindenkiért meghalt, hogy megnyissa az embernek az üdvösség kapuját. Ez a bibliai üzenet az alapja az emberi méltóság és az emberi jogok rendíthetlenségének.

A teológia az emberről csak Isten-relációban tud helyesen gondolkodni. Isten felségének felfedezése után kapja meg az ember a maga helyi értékét, méltóságát. Az ember arasznyi élete egy pillanat csupán az évmilliók beláthatatlan vonalán. Ebben az irdatlan aránytalanságban csak a szövetséges Istennel képzelhető el egyensúly, aki az embert történelemalakító eszközzé teszi, történelmi szerepet szán neki, aki a mindenség fenntartásába bevonja, aki megajándékozhatja örök élettel.

Ahol, és amikor az egyensúlyteremtő Úr kimarad az antropológia báziskérdéséből: hogy „Micsoda az ember?”, ott és akkor két rosszízú válasz fogalmazódik meg. Az egyik, megdöbbsentő pesszimizmussal az, hogy az ember semmi és senki. Szárnyra kel a panaszdal, a hiábavalóság „dicsérete”, az értelmetlenség életelve, jön a kollektív öngyilkossággal kacérokodás, elrontott életek lejtőjén szánkázunk. S elkezdünk esküdni a megválthatatlanságunkra. A másik rosszízú válasz az elképesztő optimizmussal kikiáltott szólam: az ember minden. Határtalan lehetőségek birtokosa, egyre tökéletesedő, mindent elérhet. Milliók zengik az ember dicshimnuszát. Egyik elgondolás sem helyes: az ember nem semmi, de nem is minden, hanem olyan valaki, akiről Isten, a Felséges nem felejtkezett el. Nem sikkadhat el előtte, de nem is úszhat ki az Isten szemszögéből. Olyan lény, akivel Isten törődik. Gondot visel rá. Kicsiségünk alázaatra tanít: Istenre szorulok; méltóságunk öröme pedig az, hogy Isten odafordult hozzánk. Az ember leírta őt, kiiktatni igyekszik az életéből, és sokaknak nem kérdés az Isten-kérdés. Ő azonban nem írt le bennünket, nem iktatott ki nyilvántartásából, problémát csinált magának belőlünk. Ez a legnagyobb fordulat a történelemben, a teremtésben, az ember életében, hogy Isten gondot csinál magának belőlünk és miattunk.

Emberi állapotunk Isten színe előtt – minden látszólagos különbség ellenére – nem különbözik abban, hogy mindnyájan vétkeztünk. (Róm 3,10-12) Isten előtti legnagyobb fogyatkozásunk és legnagyobb akadályoztatásunk bűnös voltunk: bűnökkel a hátunk mögött és bűnöktől veszélyeztetetten élünk, mindnyájan szükségét látunk, szűkölködünk Isten nélkül, még ha esetleg luxuskörülmények között élünk is. Mindannyiunknak vannak fogyatkozásai, mert ajkunk néma megszólítani a szenvedő felebarátot, fülünk süket meghallani embertársunk panasztát, szemünk vak meglátni a nyomorult szenvedését. Valljuk mi is: „Mindenki vétkezett, és híjával van az Isten dicsőségének” (Róm 3,23).

Az embernek azt a tulajdonságát is megörökítette a Biblia, hogy az *ember bűnös lény*. A teremtő Isten iránti bizalma hamar meg tud rendülni és *Isten óvó-tiltó szava ellen fellázad*. Ilyenkor feltámad benne a vágy, hogy a sorsát a maga kezébe vegye, majd amikor rosszat tesz és félresiklik az élete, akkor önmaga helyett Teremtőjét vagy embertársát vádolja meg. Ennek szinte mindig az a következménye, hogy alapviszonyulása is tönkremennek: megromlik az ember kapcsolata Istennel, önmagával, embertársaival és a környezetével is. Az ember csak a maga módján tud jót cselekedni, adni, szeretni, áldozatot hozni, ami meg sem közelíti az abszolút jóságot, legfőljb töredékes, és a relatív jóság szintjén marad.

Felismertük , hogy mindnyájan – az egészséges ember, a még nem fogyatékos személy, a fogyatékkal élő felebarát és a valamilyen képességében akadályoztatott ember – Isten kegyelmére szorulunk. Mindnyájan csak Jézus Krisztus által leszünk igaz emberekké. Ez a közös nevező, Isten pedig változatlanul megmentő szeretetével és evangéliumával közeledik hozzánk, emberekhez, mert Ő minden embert – akár fogyatékossgal él, akár nem – *szeret, és terve van az életével, hogy az Ő szent neve dicsőségére éljünk, és egyszülött Fiát kiábrázoljuk életünkkel*.

A Biblia szerint az *ember megváltásra szoruló teremtmény*. Isten a bűnös embert nem hagyja magára, mert üdvözítőt küldött számára, Jézus Krisztust, aki megmenti, megváltja és újra visszaadja emberi méltóságát. „Én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek.” (Jn 10,10) A Biblia Istene az irgalmasság Istene. Isten irgalmassága Isten lényéhez tartozó tulajdonság. A gyülekezet Őt követi, amikor irgalmasságot gyakorol (Lk 10,36). Isten a maga részéről felszámolta a három lépés távolságot. Egészen közel

jött hozzánk: Isten lett felettünk, közöttünk és bennünk, hogy megmutassa teremtő, megváltó és újjáteremtő erejét. A Szentháromságnak ez az egyre nagyobb feltárulkozása a szeretet és a szabadság logikájával közelíthető meg. Szeretetéből újra és újra meg akarja szólaltatni az emberi lélek húrjait, mert Isten rezonál az emberi sorsra, és azt akarja, hogy az ember rezonáns legyen embertársa szükségére és gyakorolja az irgalmasság cselekedeteit.

Valljuk, hogy „Isten abban mutatta meg rajtunk szeretetét, hogy Krisztus már akkor meghalt értünk, amikor bűnösök voltunk.” (Róm 5,8) *Isten megváltó tervét személyválogatás nélkül minden emberért – akár fogyatékos személy, akár nem – végrehajtotta Jézus Krisztusban.*

Jézus Krisztus a minta, az eszménykép: Ecce homo! – Íme, az ember! A XX. század meghatározó protestáns teológusa, K. Barth tanította: „Jézus egy bizonyos értelemben »ember az emberért«, s ugyanakkor Istennek olyan képmása, amilyen a másik ember megközelíthetően sem lehet, mint ahogyan ugyanolyan értelemben, mint Ő, senki sem lehet Istenért való. Jézus egyszülött fia Istennek, s így csak az ő humanitása írható le úgy, mint egy olyan személyé, aki magában foglalja a másik ember humanitását is meg a sajátját is, s az mégis a legsajátabban az övé.”² Jézus felvállalta a teljes emberi létet (Fil 2,6-7), nemcsak az egészségeseket, hanem a fogyatékos személyeket is.

Felismertük, hogy a beteg, a szenvedő, a fogyatékos ember feltétlen elfogadásában mutathatjuk meg már most Isten országának jelét. A keresztyén gyülekezetnek a Krisztusban már megjelent és az üdvösségben majd tökéletesen kiteljesedő Isten országát kell visszatükröznie, ahol nincs többé ép ember és sérült ember, hanem minden mindennekben Krisztus. Éppen ezért Krisztus gyülekezete a fogyatékos személyeknek olyan életteret biztosít, amelyben a gyülekezet tagjai nem teljesítményük szerint ítélik és értékelik őket és életüket, hanem a Krisztus-követés értelmében, amely a felebarát feltétlen elfogadásában, a betegek, fogyatékos emberek és szenvedők melletti önzetlen kiállásban valósul meg.

² Karl BARTH: *Ember és embertárs* (Fordította: Szathmáry Lajos), Európa Könyvkiadó, Budapest, 1990, 5.

Az ószövetségi eszkatológia is használja a fogyatékos ember képét, amikor a fogyatékosok megszűnését az eljövendő üdvkorszak eseményi közé sorolja (Ézs 29,18; Jer 31,8; Mik 4,6-7). Nem tekinthetjük véletlennek, hogy az egyetlen olyan igehely, ahol a testi fogyatékosok mind a négy Ószövetségben is előforduló típusa egyszerre jelenik meg, éppen a reményteljes jövőt akarja felmutatni: „akkor kinyílnak a vakok szemei, és megnyílnak a süketek fülei. Szökellni fog a sánta, mint a szarvas, és ujjong a néma a nyelve. Mert víz fakad a pusztaságban, és patakok erednek a pusztában.” (Ézs 35,5-6).

Az Újszövetség még tovább viszi az Ószövetség üzenetét. Az ott felvázolt eszkatologikus reménység az evangéliumokban mint a jövőben megvalósuló tény jelenik meg. Jézus, aki Isten országának jelenvalóságát hirdeti meg és bűnbocsánatot ad, küldetésének szerves részeként definiálja az emberi test fogyatékosainak gyógyítását (Mt 11,2-5; Lk 4,17-19). Az egyén halál utáni reménységének bibliai megfogalmazásából is kiderül, hogy a földi testet (legyen az akármilyen) egy dicsőséges lelki, illetve mennyei test váltja fel (1Kor 15,42-58). Az új teremtés leírása a Jelenések könyvében szintén megígéri az ember testi-lelki épségét (Jel 21,4). A nagy vacsora példázatában (Lk 14,16-24) egyértelmű, hogy a fogyatékkal élő emberek is részesei lehetnek a végidők nagy, ünnepi asztalközösségének (Lk 14,21). A keresztyén gyülekezet akkor teljesíti jól szolgálatát, ha ez az eszkatológiai valóság még ha töredékesen is, de már most megtapasztalhatóvá válik. A keresztyén gyülekezetnek a Krisztusban már megjelent, és az eszkatonban majd tökéletesen kiteljesedő Isten országát kell viszszatükröznie, ahol nincs többé ép ember és sérült ember, hanem minden mindenekben Krisztus.

Az üdvösség bekövetkező korszaka tehát testi és lelki gyógyulással jár (Lk 11,20). Jézus a fogyatékos embernek és a nem fogyatékos embernek ugyanúgy és ugyanolyan feltételekkel adja üdvössége, élete és világa megújulását. Ez az azonos részesedés teszi a gyülekezetet a fogyatékos és nem fogyatékos emberek közös gyülekezetévé. Éppen ezért a Krisztus gyülekezete a fogyatékos személyeknek olyan életteret biztosít, amelyben saját magát és életét nem teljesítménye szerint kell megítélnie és értékelnie. A Krisztus-követés a felebarát feltétlen elfogadásában, a betegek, fogyatékos emberek és szenvedők melletti önzetlen kiállásban valósul meg. A keresztyén hit ereje nem a szenvedés ellenére, hanem éppen a szenvedésben bontakozik ki. (2Kor 4,10; 12,7-10)

Valljuk: *Isten akarata, hogy a gyülekezet közösségébe befogadjuk fogyatékos-sággal élő testvéreinket.* (Mt 25,35) És így alkosson minden ember, akár fogyatékos-sággal él, akár nem, egy testet: Krisztus testét. (1Kor 12,27)

A szolidaritás lehetőségének alapja az egyedül hit által, kegyelemből való megigazítás. Mint megigazított keresztyének, mint megszenteltek, mint üdvözítettek az Isten munkatársai lehetünk, sőt kell hogy legyünk, mert az evangélium nemcsak odaígérése valaminek (Zuspruch), hanem megszólítás, igény és elküldés is (Anspruch). Vagyis Isten ígéri kegyelmét, és ha ebből a kegyelemből élek, akkor meg is tudom valósítani az ő akarátát. A megigazítás az Isten bátorító ígérete (Zuspruch), míg a megszentelődés Isten erőteljes igénye (Anspruch). Jézus Krisztus felszabadulást hoz a világ istentelen megkötöttségei alól, és késszé tesz a szabad és hálás szolgálatra. Így kapcsolódik össze Krisztus szabadító cselekvésének két oldala, a megigazítás és a megszentelődés.³

A kegyelemben fogadott ember befogadó emberré válik. Aki tudja, hogy Krisztus feltétel nélkül elfogadta őt, az a rászoruló felebaráthoz is feltétlen elfogadással fordul oda.

Az igei útmutatás nem az „elviselést”, hanem az elfogadó, feltétlen szeretetet adja parancsba. A szolidáris viselkedés kötelezettsége azonban nem merülhet ki szeretetpatriarchalizmusban, amolyan „atyáskodó struktúrában”. „A gyülekezet az a hely, ahol az olcsó szánakozás átalakul egy olyan magatartássá, ahol az örvendezők és a sírók vannak együtt. Természetes, hogy a fogyatékos ápolásra szorul, segítséget kell neki adni, de nem szabad úgy látni, hogy a fogyatékos mindig csak elfogadó és soha nem tud semmit sem adni. Rá is úgy kell tekinteni, hogy a gyülekezet megújulását és meggazdagodását szolgálja!”⁴ ... *Az igaz hit által Krisztusba oltottak, akik a Krisztus-test, a gyülekezet tagjai, ők szeretetben és jó cselekedetekben fordulnak oda a felebaráthoz – akár hívő az, akár hitetlen, akár fogyatékos vagy valamilyen akadályoztatással élő –, s tudják tisztelni benne a teremtménytársat, az embert. Ahol a Krisztus kegyelme hat és végzi a maga munkáját, ott lehetetlen, hogy a hálaadatosság gyümölcsei ne teremjenek (Heidelbergi Káté, 64. kérdés-felelet). A hit által Krisztusba való oltatás a Krisztussal való*

³ Eberhard BUSCH: *Die Barmer Thesen 1934-2004*. V andenhoeck-Ruprecht, Göttingen, 2004, 41.

⁴ Birinyi-Kothencz Júlia (szerk.): *Juhász Zsófia élete és diakóniai munkássága*. Diakóniai könyvtár 2. MRSZ, Budapest, 2013, 218.

élő közösség kezdete. Egyedül csak Krisztus ébreszt hálát a hívőben és érleli meg benne az ennek megfelelő magatartást. A hála a jó cselekvésben és a rossztól való tartózkodásban jelentkezik. K. Barth így utal erre a *Kirchliche Dogmatik*ban: „A hit alázatossága nem jelent pesszimizmust, képtelenedést, defetizmust, vagy ehhez hasonlót, s így tehát a cselekedetekből való megigazulás elutasítása sem jelenthet közönyösséget, szabadságot. ... Ha valaki hitben megigazulva békességre jutott Istennel, akkor bizonyosan az emberekkel és önmagával is. Azt, hogy megigazulva hitből akar élni s nem cselekedetekből, azt éppen cselekedeteivel kell megbizonyítania.”⁵

Minél tökéletesebb egy organizmus, annál nélkülözhetetlenebb minden tagja. Tudnunk kell: a mi szolgálatunkat a mi helyünkön senki sem végezheti el helyettünk. „Ha pedig valamennyi egy tag volna, hol volna a test? Így bár sok a tag, mégis egy a test. Nem mondhatja a szem a kéznek: »Nincs rád szükségem!«, vagy a fej a lábaknak: »Nincs rátok szükségem!« Ellenkezőleg: a test gyengébbnek látszó részei nagyon is szükségesek, és amelyeket a test tisztességtelen részeinek tartunk, azokat nagyobb tisztességgel vesszük körül, és amelyek ékesség nélkül valók, azok nagyobb megbecsülésben részesülnek: az ékeseknek azonban nincs erre szükségük. Isten szerkesztette így a testet egybe: az alacsonyabb rendűnek nagyobb tisztességet adva, hogy ne legyen meghasonlás a testben, hanem kölcsönösen gondoskodjanak egymásról a tagok. És így ha szenved az egyik tag, vele együtt szenved valamennyi, ha dicsőségben részesül az egyik tag, vele együtt örül valamennyi. Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai.” (1Kor 12,19-27)

A teljesség nem a függetlenség és az önállóság eredménye, hanem az őszintén elfogadó kapcsolat, a közösség eredménye. Az Isten kegyelme fényében egymással megosztott emberiség abból táplálkozik, hogy a Krisztus gyülekezete az Isten gyengeségében megmutatott erejére tekint. Isten ereje a Krisztus kereszten átélt gyengeségében teljesedett ki. Ezt tudva érthető meg a keresztyén gyülekezet különleges logikája, mivel olyan erőről tesz hitet, ami a gyengeségen keresztül születik; teljességről beszél, ami a megtörtségben lesz láthatóvá; hatalmat bizonyít, ami a sebezhetőségben mutatkozik meg.⁶

⁵ Karl Barth: *KD IV/1*. 700–701.

⁶ Thomas E. Reynolds: *Vulnerable Communion. A Theology of Disability and Hospitality*. Brazos Press, Michigan, 2008, 41–43.

Cél az Isten rendelte egyensúly megteremtése: hogy ne legyen meghasonlás a testben, hanem kölcsönösen gondoskodjanak egymásról! (1Kor 12,25) Milyen változások kellene tehát? Rivalizálás helyett kooperáció, együttműködés. Megosztottság helyett közösség. Megszegényítő, ellaposító uniformizálás helyett a meggazdagító sokféleség. A gőg és fölény torzító hatása helyett figyelni a komplementaritás elvére: kiegészítjük egymást. Rideg, bürokratikus intézményesség helyett vonzó életközösség.

Így mondja ezt az apostoli tanítás: *a meghasonlást csak kölcsönös gondoskodással, egymásra hagyatkozással, összeműködéssel lehet orvosolni.* Ahol valóban Isten élő eszköze egy közösség, ott a kiegyenlítő törvénye uralkodik. Pál alkalmazkodásra tanít: életközösségre vagyunk teremtve, mert Isten akarata az egybeszerkesztettség, hogy a szenvedés-közösség együtt legyen az öröm-közösséggel.

A Krisztushoz, mint Főhöz való viszony Pál szerint organikus-dinamikus élet. A keresztyén ember élete krisztológikus identitástudat köré rendeződő élet. Ha valóban Krisztushoz tartozik az ember, akkor azt kell folytatnia, amit Ő tett. Úgy lesz részese a keresztyén ember Isten munkájának, hogy Krisztust követi (*imitatio Christi*). A keresztyén személyiség a krisztusi szolgálatban formálódik. Ott igazán élő és Isten szerint való az emberi együttélés bármely formája, ahol egymásért vagyunk, egymással törődünk, egymásért aggódunk, együtt szenvedünk, s együtt vagyunk részesei örömmek és dicsőségeknek is.

Isten üdvözítő tette Krisztusban azt üzeni: NEKEM SZÜKSÉGEM VAN RÁD. Szép dolog a tagok együtt szenvedése, *de* üdvös dolog volt Krisztus értünk szenvedése. Szép dolog a tagok együtt örvendezése, *de* üdvös dolog, hogy nagyobb öröm van egyetlen bűnös megtérésén a mennyben, mint 99 igaz emberen⁷. Nekünk életközösségre egybeszerkesztő Urunk van! Ahol egészséges és élő az egyház, ott a sok tag sokfélesége, változatossága nem veszélyezteti az egyház egységét. Törvényszerűség: az egymásra utaltság, az egymásért élés. A sérült ember is tud adni, vannak képességei, készségei. A közösség, a gyülekezet nem csak kiszolgálja és kisegíti fogyatékosait, hanem szolgálatot is bíz rájuk. Így élik át, hogy nemcsak elfogadók, hanem a maguk módján adni tudó emberek.⁸

⁷ Vö. Mt 18,13; Lk 15,7.

⁸ Gyököcssy Endre: *Életápolás*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1993, 187.

Amikor a test és tagjai törvényéről ad tanítást az apostol, akkor nemcsak a gyülekezet, hanem minden emberi együttélési forma életének törvényeire is tanít. Itt nem valami speciális keresztyén igazságról van szó. Az egyház és a teremtett mindenség egyaránt azzal a feladattal áll elénk, hogy tanuljuk meg egymás különböző, eltérő egyéniségét tisztelni. Tanuljuk meg elhinni azt, hogy a másik, aki annyira más is, mint mi, a maga helyén éppen olyan eszköze Istennek s éppen olyan jól végezheti el feladatát, mint mi.

Minden embert, akár fogyatékossgal élő, akár nem, *tanítvánnyá kell tenni.* (Mt 28,19) *Nincs külön útja a keskeny úton a fogyatékos embereknek és a nem fogyatékos embereknek.* Egy szívet és egy utat adott nekünk a mi mennyei Atyánk. (Jer 32,39) *Minden embernek vannak, akár fogyatékos, akár nem, lelki ajándékai és természetes képességei, mellyel Istent dicsőítik és szolgálhatnak:* „Mert ahogy egy testnek sok tagja van, de nem minden tagnak ugyanaz a feladata, úgy sokan egy test vagyunk a Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai. Mert a nekünk adatott kegyelem szerint különböző ajándékaink vannak, eszerint szolgálunk is...” (Róm 12,4-6) *„Egy gyülekezet sem lehet meg fogyatékosok nélkül, ahol a fogyatékosok hiányoznak a gyülekezetből, ott a gyülekezet fogyatékos.”* (Juhász Zsófia)⁹

„Az egyház egysége a fogyatékos embereket is magába foglalja. Az egyház igyekszik egységet teremteni és keresni az utat minden ember felé.” (EVT Nairobi – 1975) *„Egy gyülekezet sem lehet meg fogyatékosok nélkül, ahol a fogyatékosok hiányoznak a gyülekezetből, ott a gyülekezet fogyatékos.”* (Bad Saarow – 1978) *Természetes, hogy a gyülekezetnek nem csak ép tagjai vannak.* Lehet az ember gyenge, beteg, törékeny, kicsi, másokra utalt, akiknek joguk van kiáltani: „Nincs emberem!” (vö. Jn 5,7) A *„nincs emberem”* kiáltás a mindenkori ember igénye. A gyülekezetben egymás mellett kell lennie a kettőnek: a beszéd és a tett, az Ige és az irgalom, a templom és az irgalmasság háza. Az ember egyszerre Istenre utalt és a másik ember kiegészítésére szoruló lény. Ember voltunk alapvonása a másokra utaltság. Éppen ezért embertársunkat nem kezelhetjük tárgyként. Törődni kell vele.

⁹ Birinyi -Kothencz Júlia (szerk.): *Juhász Zsófia élete és diakóniai munkássága.* Diakóniai könyvtár 2. MRSZ. Budapest, 2013, 216.

Az egészséges gyülekezet számontartja a fogyatékkal élő vagy a képességeikben akadályoztatott felebarátot. Van szeme a másik ember nyomosságának meglátására, van a szívében együttérzés a szenvedő iránt és kész személyesen segíteni. Döntő ebből a szempontból az, hogy a gyülekezet képes-e megnyilvánulásaiban, viszonyulásaiban a fogyatékkal élő vagy a képességeiben akadályoztatott személyt és nem a fogyatékoságot látni, hiszen ő nem olyan közösségre vágyik, ahol a sérüléseivel vagy a fogyatkozásaival szembesülhet, hanem olyan közösségre van szüksége, amely befogadja.

Felismertük, hogy a gyülekezet azzal mutatja meg befogadó szeretetét, hogy minden elérhető eszközzel (tanítás, tájékoztatás, felvilágosítás, technikai segéd-eszköz, technikai feltételék megteremtése) elhárítja a külső és belső akadályokat az Ige befogadása elől. Ezzel ráirányítja a figyelmet az esélyegyenlőség és az akadálymentesség isteni dimenziójára.

Ha Isten előtti egyenlőségünket felismertük, akkor a Vele való kapcsolat útjában álló technikai akadályok elgördítése keresztyén kötelességünk. Az akadálymentesítés megnyilvánul a megfelelő hangosításban, a kerekesszékekkel való megközelítésben, a látásukban korlátozott gyülekezeti tagok számára megfelelő jel- és szimbólumrendszer kidolgozásában, amely megkönnyíti a tájékozódásukat.

Hisszük és valljuk, hogy Jézus Krisztus embert felemelő szeretete az alapja és táplálója azoknak a minőségi kapcsolatoknak, amelyek a fogyatékos embereknek és a nem fogyatékos embereknek kedvet adnak az élethez. Ez a Krisztus-követés áldássá válik ebben a világban.

„Jövel teremtő Szentlélek,
és híveiddel légy vélek!”

A gyülekezet csoportjaiban és a gyülekezet egészében újra és újra átélheti a fogyatékos személy a maga önértékét, hasznosságát, annak örömét, hogy szükség van rá, hogy az ő jelenlétére, sőt szolgálatára is számítnak. Várják, helyet készítenek számára és hiányolják, ha nincs jelen. Nem leereszkedő sajnálatot, olcsó, atyáskodó részvétet, kiszolgáltatottságára emlékeztető kiszolgálást. *Csak az agapé, a jézusi szeretet az, ami fölemeli, gyógyítja, kedvet ad a további életéhez*, sőt mássága ellenére produktív, örömteli életre serkenti. Vagyis a gyülekezetben nem a sajnálatból fakadó, altruista, csak a saját fontosságunkat és jó cselekedeteinket igazolni hivatott szeretet a mérce, hanem tetteinket, szavainkat, viszonyulásainkat az istenképűséget hordozó felebarátot megillető tiszteletteljes szeretet irányítja.

„A fogyatékos emberekkel való közösség személyiségfejlesztő hatása elsősorban ott következik be, hogy az ember a másikkal való kapcsolatában, a felebaráti viszonyban önmagára talál, itt felel meg teremtettségének, küldetésének. Itt lesz igazán ember az ember: Kimozdul szűk, önző világából, ami bezárja és kizárja az emberek közül, emberségét találja itt meg. Itt és így kóstolja az életét.”¹⁰ „A szocializálódásnak elengedhetetlen feltételei ők, a gyengék, az elesettek, a fogyatékosok. Náluk nélkül dehumanizálódik egy-egy nemzedék!”¹¹

A fogyatékos személy megismerése, a vele kapcsolatos tapasztalatszerzés segíthet másként látni a saját lehetőségekhez és korlátokhoz való viszonyulást:

– ha a kudarcok, hiányosságok, másságok következtében a számunkra fontos személyek nem vonják meg tőlünk törődésüket és elismerésüket, akkor ezek a kudarcok, hiányosságok, másságok nem veszélyeztetik emberségünket;

¹⁰ Birinyi -Kothencz Júlia (szerk.): *Juhász Zsófia élete és diakóniai munkássága*. Diakóniai könyvtár 2. MRSZ, Budapest, 2013, 15.

¹¹ Birinyi -Kothencz Júlia (szerk.): *Juhász Zsófia élete és diakóniai munkássága*. Diakóniai könyvtár 2. MRSZ, Budapest, 2013, 231.

– kiderül, hogy nem csak versengésen alapuló, egymás melletti vagy egymással szembeni teljesítmény-központú versengés van, hanem létezik olyan együttélés is, amelyet az erők, a képességek és a terhek megosztása jellemez: „egymás terhét hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét” (Gal 6,2);

– megszülethet a felismerés: a többi embert csak akkor tudom elfogadni specifikus lehetőségeivel és korlátaival együtt, ha tudomásul veszem a saját hiányosságaimat és határait, és ezeket mint magamhoz tartozókat beépítem a saját önképembe.¹²

Így válhatok képessé arra, hogy párbeszédet folytassak és hogy találkozzam a másik emberrel. Csak akkor leszek képes felismerni egy mindenki számára emberibb élet esélyét abban, hogy a fogyatékos partnerrel karöltve vállalom a képességekben és hiányosságokban való megosztást, ha az együttélés konstruktív lehetőségeként a gyülekezetben megismerem és begyakorlom, hogy saját lehetőségeimnek és korlátjaimnak ajándékjellege és feladatjellege van.

A gyülekezet egyenrangúsító, egyenjogúsító szeretete segíti a fogyatékos embereket a gyülekezettel való életesebb és gyógyító kommunikációjára, a gyülekezettel való természetesebb integrációjára és a gyülekezetben történő emancipációjára.

A Confessio Vitium megvalósítása nem kampányfeladat, hanem folyamatos tevékenység: életforma és magatartásforma. A keresztyén hit megélése az emberi méltóság megtalálása is, és ez elkötelez a másik ember méltóságának mindenkori megőrzésére. A keresztyén szabadság felszabadít a felebarát szüksége iránti érzékenységre. Aki Isten felől értelmezi a maga életét, az nem lehet közömbös szükségét szenvedő felebarátja iránt.

„Jövel teremtő Szentlélek,
és híveiddel légy vélelem!”

¹² Anna-Katharina SZAGUN: *Fogyatékkal élő emberek.* In: G. Adam – Fr. Schweitzer (szerk.): *Etikai nevelés az iskolában.* Fordította: Kaszó Gyula. KGRE HTK., Budapest, 2005, 137.

Felhaszált és figyelembe vett irodalom

- Karl Barth: *Ember és embertárs* (Fordította: Szathmáry Lajos), Európa Könyvkiadó, Budapest, 1990
- Birinyi-Kothencz Júlia (szerk.): *Juhász Zsófia élete és diakóniai munkássága*. Diakóniai könyvtár 2. MRSZ, Budapest, 2013
- Boross Géza: *Diakónika*. KRE HT K, Budapest, 1995
- Gyökössy Endre: *Bevezetés a paraklétikus lelkipozításba*. Klinikai Lelekipozítók Ökumenikus Egyesülete. Budapest, 1983
- Gyökössy Endre: *Életápolás*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1993
- Kálmán Zsófia - Könczei György: *A Taigetosztól az esélyegyenlőségig*. Osiris Kiadó, Budapest, 2002
- Nagy István: *Diakónika*. Ars Docendi 6. KRE HTK. Budapest, 2012
- In: Annebelle PITHAN – Gottfried ADAM – Roland Kollmann: *Handbuch Integrative Religionspädagogik*. Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh, 2002
- Thomas E. REYNOLDS: *Vulnerable Communion. A Theology of Disability and Hospitality*. Brazos Press, Michigan, 2008
- Günter RUDDAT: *Gemeindepädagogik integrativ*. In: Annebelle Pithan – Gottfried Adam – Roland Kollmann: *Handbuch Integrative Religionspädagogik*. Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh, 2002, 454–465.
- Anna-Katharina SZAGUN: *Fogyatékkal élő emberek*. In: G. Adam – Fr. Schweitzer (szerk.): *Etikai nevelés az iskolában*. Fordította: Kaszó Gyula. KGRE HTK. Budapest, 2005
- Anna-Katharina SZAGUN: *Methoden im integrativen Religionsunterricht*. In: Annebelle Pithan – Gottfried Adam – Roland Kollmann: *Handbuch Integrative Religionspädagogik*. Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh, 2002, 420–427.

Készítette:

Dr. Fekete Károly
püspök

Tiszántúli Református Egyházkerület

Magyarországi Református Egyház